תאפה חמץ מה ת"ל והלא כבר נאמר לא תעשה חמץ לפי שנאמר לא תעשה חמץ יכול לא יהא חייב אלא אחת על כולם ת"ל [2]לא תאפה אפייה בכלל היתה למה יצאת להקיש אליה מה אפייה מיוחדת שהיא מעשה יחידי וחייבין עליה בפני עצמה אף אני אביא לישת' ועריכתה וכל מעשה יחידי שבה לאיתויי קיטוף שהוא מעשה יחידי וחייבין עליה בפני עצמה אגן מחלקם קאמרינן ואימא כוליה להכי הוא דאתא אם כן לכתוב חלקם לא תאפה חמץ מאי לא תאפה חמץ חלקם שמעת מינה תרתי ואימא אפייה דפרט בה רחמנא ליחייב חדא אינך ליחייב חדא אכולהו משום דהוה דבר שהיה בכלל ויצא מן הכלל ללמד לא ללמד על עצמו יצא אלא ללמד על הכלל כולו יצא ואימא לא תעשה כלל לא תאפה פרט כלל ופרט אין בכלל אלא מה שבפרט אפייה אין מידי אחרינא לא אמר רבי אפטוריקי משום דהוי כלל ופרט המרוחקין זה מזה וכל כלל ופרט המרוחקין זה מזה אין דנין אותן בכלל ופרט מתיב רב אדא בר אהבה ואמרי לה כדי וכלל ופרט המרוחקין זה מזה אין דנין אותן בכלל ופרט והתניא [3]ושחט אותו במקום אשר ישחט העולה לפני ה' חטאת הוא היכן עולה נשחטת בצפון אף זה בצפון וכי אנו מכאן למידין והלא כבר נאמר [4]במקום אשר תשחט העולה תשחט החטאת הא למה זה יצא לקובעו שאם לא שחט אותו בצפון פסלו אתה אומר לכך יצאת או אינו אלא שזה טעון צפון ואין אחר טעון צפון ת"ל [5]ושחט את החטאת במקום (אשר ישחט את) העולה זה בנה אב לכל חטאות שטעונות צפון טעמא דכתב רחמנא ושחט את החטאת הא לאו הכי הוה אמינא שזה טעון צפון ואין אחר טעון צפון מ"ט לאו משום דהוה כלל ופרט ואע"ג דמרוחקין זה מזה דנין אותן בכלל ופרט מתקיף לה רב אשי האי כלל ופרט הוא פרט וכלל הוא ונעשה כלל מוסיף על הפרט ואיתרבי להו כל מילי אלא תנא אותו קא קשיא ליה וה"ק או אינו אלא שזה טעון צפון ואין אחר טעון צפון דכתב רחמנא אותו והשתא דנפקא ליה מושחט את החטאת אותו למעוטי מאי למעוטי (נחשו"ן ושח"ט ע"פ בפס"ח סימן) אותו בצפון ואין שעיר נחשון בצפון סד"א הואיל ואיתרבי לענין סמיכה ליתרבי נמי לענין צפון קמ"ל וסמיכה גופה מנלן דתניא [3]וסמך ידו על ראש השעיר לרבות שעיר נחשון לסמיכה דברי רבי יהודה ר"ש אומר לרבות

מה"מ. דחייב [בשיריים] ועיקר אלא מעשה דמקרא דמתניתין לא שמעינן אלא קומץ דלגבוה אזיל: **מעשה יחידי.** מעשה חשוב בפני עצמו: **לאתויי קיטוף.** שמחליק פניה במים אע"ג דלאו מעשה כל כך הוא: **אגן.** הך דרשא דשיריים מחלקם קאמרי' מדסמוך חלקם ללא תאפה: **אימא כוליה לשיריים אתא.** כדכתיב חלקם וליסה ועריכה ואפייה דליהוו חייב על הקומץ [ובשיריים] מהיכא ילפת: **ואימא אפייה דפרט בה קרא.** ואפקיה מן הכלל לחיובי עלה חדא ואכולהו אינך חדא ולא ליחייב (אלא) תרתי: **מרוחקין.** לא תעשה בויקרא לא תאפה בצו את אהרן: **ושחט אותו.** בשעיר נשיא כתיב: **בצפון.** בעולה כתיב על ירך המזבח צפונה בויקרא: **והלא כבר נאמר כו'.** והא נמי בכלל שאר חטאות הוא: **לקבעו.** דשנה עליו הכתוב לעכב: **או אינו אלא.** לכך יצאה שזה טעון צפון ולא אחר ומה אני מקיים במקום אשר וגו' תשחט החטאת בשעיר נשיא הכתוב מדבר: **ת"ל.** פסוק שלישי ושחט את החטאת וגו' ללמד זה בנה אב לכל החטאות ללמד עליהן שיטענו צפון: **כלל ופרט.** תשחט החטאת כלל כל החטאות בצפון ושחט אותו פרט שעיר נשיא ולא אחר דלאע"ג דמרוחקין דושחט אותו כתיב בויקרא ותשחט החטאת כתיב בצו את אהרן: **האי פרט וכלל הוא.** דושחט אותו כתיב ברישא והדר כלל בצו את אהרן ואיתרבו להו כל חטאות ואכתי ושחט את החטאת במקום העולה למה לי אלא ודאי לאו כלל ופרט המרוחקין קא קשיא ליה [אלא אותו קא קשיא ליה] ומשום הכי איצטריך פסוק שלישי: **והשתא דנפקא ליה מושחט את החטאת.** דלא אמרינן אין אחר טעון צפון אלא דנשיא אותו למה לי והא ליכא למימר דלמעוטי שאר חטאת מעיכובא קאתי דהא בשחיטת קדשים מייתי צפון לכל חטאות בין למצוה בין לעכב בפ' איזהו מקומן (זבחים מט.): **שעיר נחשון.** שהקריבו הנשיאים שעירי חטאות בחנוכת המזבח ולהכי נקט נחשון דהוא הראשון. והנהו ממעט דאין טעונין צפון דלא באו על חטא כשאר חטאת: **וסמך ידו על ראש השעיר.** בנשיא כתיב ומלי למכתב וסמך ידו על ראשו. טעמייהו דר' יהודה ור"ש מפרש בפרק שתי מדות (לקמן צב:):

אף אני אביא לישתה ועריכתה כו'. וא"ת אי דאתרו אכל חדא וחדא אפי' אפה ואפה נמי כמו אל תשתה אל תשתה דנזיר (מכות דף כא.) ואי דלא אתרו ביה אלא חדא התראה אמאי חייב דכי ה"ג דייק בפרק בתרא דמכות (דף כ:) גבי דחייב על כל קרחה וקרחה ומוקי לה דסך חמשה אצבעותיה נשא ויש לומר דהכא אפי' התרו על כל אחת ואחת איצטריך קרא משום דהכא נפסלה והוה אמינא דפטור כדדרשינן לקמן (דף מ.) המחמץ את הכשרה חייב ואת הפסולה פטור קא משמע לן דהכא חייב מאחר דליכא אלא פסול של חמוץ דמרבינן מהכא מחמץ אחר מחמץ שהוא חייב:

אם כן ליכתוב חלקם לא תאפה חמץ. תימה כי כתב נמי הכי הוה דרשינן לחלק מדכתיב לא תאפה שהוכיר אפייה ולא כתיב תיעשה שכן מתרצים אהא דדרשינן גבי שבת (דף ע.) לחלק מלא תבערו ומקשינן הא איצטריך להבערת בת כהן דלא דחיא שבת משום דכתיב בכל מושבותיכם דמשמע בית דין ואמר רחמנא לא תבערו ומתרצינן דאי לבת כהן לחודה לכתוב לא תעשו מלאכה בכל מושבותיכם והוה ידעינן נמי דמיתת בית דין לא דחיי' שבת וי"ל דלא דמי דהכא הוי אמרינן דאפייה דאסר רחמנא אשיריים דהיינו חלקם אבל לא תיעשה אקומץ כתיב דאסר כל עשיות: **כלל** ופרט המרוחקין זה מזה אין דנין אותו בכלל ופרט. תימה לרבא דאמר דנין בפ' בנות כותים (נדה לג.) מאי איכא למימר וי"ל דהתם דווקא דנין לפי שהוא בחדא פרשתא אבל הכא לחד בויקרא ומד בצו את אהרן הוו בתרי עניינים ומודה דאין דנין כדאמר בפ"ק דפסחים (דף ו:) אפי' למ"ד דנין ה"מ בחד עניינא אבל בתרי ענייני אין דנין והא דפי' הקונטרס בפסחים דמ"ד דנין היינו רב אדא בר אהבה דשמעתין לא דק דהכא אפי' בתרי ענייני קאמר אלא אפלוגתא דאביי ורבא קאי וא"ת בפרק נגמר הדין (סנהדרין דף מה:) דדריש והומת ותלית כלל כי קללת פרט אי הוי מקרבי אין בכלל אלא מה שבפרט השתא דמרחקי אתא לרבויי עע"א לרבא דאמר דנין לא הוה ליה לרבויי מידי ולאביי דאמר אין דנין לא הוה ליה למידן כלל וי"ל כיון דאיפסיק בדבר אחר שאינו מאותו ענין דכתיב (דברים כא) כי קבר תקברנו הוה ליה כתרי ענייני ואין דנין והתם דריש מכה דמגדף היה בכלל והומת ויצא מן הכלל ורבי אלעזר נמי מכח זה הוא דן ואין להקפיד אהא דדרשינן הכא דבר שהיה בכלל ויצא מן הכלל ללמד לאיתויי ליסה ועריכה וקיטוף וכן בפרק כלל גדול (שבת דף ע.) גבי הבערה לחלק ובפ"ק דיבמות (דף ז.) דקאמר מדבר שהיה בכלל ויצא מן הכלל בילד והנפש אשר תאכל בשר מזבח השלמים וממעט קדשי בדק הבית: **או** אינו אלא שזה טעון צפון. פירש בקונטרס וקרא דבמקום אשר תשחט העולה תשחט החטאת בשעיר נשיא כתיב משמע דבעי למעוטי כולהו חטאות וקשה א"כ לא צריך לכשהוא אומר ושחט את החטאת זה בנה אב תיפוק ליה [דבגופיה כתיב בלא בנין אב] לכך נראה כמו שפירש באיזהו מקומן (זבחים מח.) דמאותו דשעיר נשיא לא ממעטי אלא זכרים כמותו כגון שעירי רגלים ראש חדש וע"ז אך יש ליישב פירוש הקונט' דזה בנה אב לאו דווקא אלא כלומר כיון דאותו מוציא דלאו דוקא הוא א"כ לא ממעטינן מיניה מידי והיינו בנין אב דקאמר (וכפ' איזהו מקומן (שם) פי' הקונט' דמהחטאת קא דריש דמרבה כל חטאות): **או** אינו אלא שזה טעון צפון ואין אחר טעון צפון. כגון שעירי הרגלים או שעיר הפנימי לאו משום דהוי כלל ופרט תימה והיכי מרבה מושחט דכתיב בחטאת יחיד אכתי איצטריך במקום אשר תשחט העולה תשחט החטאת כלל והנך תרתי דחטאת נשיא וחטאת יחיד פרט הני אין אחרינא לא וי"ל דביחיד כתיב בכשבה וכתיב בשעירה ואייתר ליה חד לבנין אב ולפי המסקנא דאמרינן אותו קא קשיא ליה נריכי תרוייהו כדאמר בריש איזהו מקומן (זבחים דף מט:) למצוה ולעכב וא"ת ודקבעי לקמן השתא דנ"ל מושחט אותו למעוטי מאי תיקשי ליה למה לי דכתב רחמנא צפון כלל בשעיר נשיא דניליף מחטאת יחיד כדילפינן מינייהו שאר חטאות מזה בנה אב ונ"ל דה"נ וקאמר קשיא לשון הברייתא דמשמע דלעולם איצטריך קרא דשעיר נשיא לקבעו חובה: **תנא** אותו קא קשיא ליה. וה"ק או אינו דלא בא לקובעו חובה והא דאיצטריך למכתב ביה צפון משום דבעי למכתב אותו דבא ללמד זה כו' ואין אחר טעון צפון: **הואיל** ואיתרבי בסמיכה. הואיל ואיקרי חטאת לא מלי למימר שעה מלוכות לא ילפינן ואע"ג דאיכא כמה קרבנות דטעונין סמיכה ולא בעו צפון הואיל ובהאי קרא גופיה דמרבינן ליה לסמיכה כתיב ושחט אותו במקום אשר ישחט את העולה דהיינו צפון אי לאו דכתיב ביה אותו הוה אמינא דהייתורא דהשעיר אסמיכה ולפון קאי:

רבינו גרשום

אפייה בכלל. לא תעשה היתה: לאיתויי קיטוף. כה לו שתולש העיסה לכל חלה וחלה אע"ג דאינו מעשה חשוב: אגן מחלקם קא דרשינן. דאם החמיץ שירים דעובר ולא מן תאפה חמץ: ואימא כוליה. לא תאפה נמי לחלקם (קאמר) [אתא] ולא מצית למשמע מינה למעשה יחידי: המרוחקין זה מזה אחד בפרשת ויקרא ואחר בצו את אהרן: ושחט אותו בשעיר של נשיא כתיב: לקובעו. כלומר לעכב: ת"ל ושחט את החטאת במקום העולה. בשעירות יחיד כתיב: לאו משום דהוי כלל ופרט המרוחקים זה מזה. במקום אשר תשחט העולה תשחט החטאת כלל והוא בפרשת צו. ושחט אותו במקום פרט והוא בויקרא. ואי לאו דכתב רחמנא ושחט את החטאת הוה אמינא אין בכלל אלא מה שבפרט והאי דנשיא הוא דבעי צפון אחרינא לא: פרט וכלל הוא דפרט נכתב קודם: השתא דנפקא ליה מושחט את החטאת שכל חטאות טעונין צפון אותו למעוטי מאי: ואין שעיר נחשון. אע"ג דהוי שעיר נשיא כוותיה: מריבוי למימר וסמך ידו על ראשו וקאמר על ראש השעיר לרבות שעיר נחשון:

א) רבינו מפרש דקיטוף הוא מלשון תלישה וכ"ה בערוך ערך קטף ב' ופי' תלשון המפור הקיטעים מלוח עלי שיח.

◆

שיטה מקובצת

[illegible]

מסורת הש"ס

[illegible]

◆

תורה אור השלם

1. כל המנחה אשר תקריבו ליי לא תעשה חמץ כי כל שאר וכל דבש לא תקטירו ממנו אשה ליי: ויקרא ב יא

2. לא תאפה חמץ חלקם נתתי אתה מאשי קדש קדשים הוא כחטאת וכאשם: ויקרא ו י

3. וסמך ידו על ראש השעיר ושחט אתו במקום אשר ישחט את העלה לפני יי חטאת הוא: ויקרא ד כד

4. דבר אל אהרן ואל בניו לאמר זאת תורת החטאת במקום אשר תשחט העלה תשחט החטאת לפני יי קדש קדשים הוא: ויקרא ו יח

5. וסמך את ידו על ראש החטאת ושחט את החטאת במקום העלה: ויקרא ד כט

◆

הגהות הב"ח

[illegible]

◆

מוסף רש"י

[illegible]

[illegible]

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones